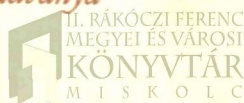


IX 1955  
Ünnepi Könyvhét

2011. június 1–4.

# KÖNYVHETI ÚJSÁG

*A II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár  
ünnepi könyvheti kiadványa*



# Gondolatok ünnepi könyvhét tájékán

Minden évben úgy április végétől, május közepétől a könyves szakma képviselői, a könyvtárosok – így jómagam is – sokat foglalkozunk a nyár első legfontosabb eseménye, az ünnepi könyvhét előkészületeivel. Május közeledtével már órákig beszélgetünk, egyeztetünk munkatársaimmal: kit is hívunk meg ebben az évben a több évtizedes hagyományú, európai mércével mérve is jelentős rendezvény helyi programjaira. Míg hivatalossá nem válik, csak találgatni tudjuk, vajon kinek jelenik meg új könyve, kire kíváncsi a programokat látogató közönség, kinek a neve cseng majd jól az irodalmi kánon szerint, vagy éppen fordítva. Ki lesz az az író ebben az évben, aki tehetségével, témaválasztásával, vagy éppen formai újításával hívja fel magára a figyelmet, netán felkavarja az „irodalmi állóvizet”, ki az, aki merészsége, bátorsága mellett a jövő ígéretét is hordozza.

Nem kevés izgalommal telnek ezek a napok, de be kell vallanom, még mindig kihívásnak érzem, és örömmel tölt el, hogy könyvtárosként egy kicsit felszabadultabban bolyonghatok egy számomra még mindig varázslatos és örökre megfejthetetlen világban, melyet az alkotók, az irodalmárok társadalma jelent. Napról napra szerveződnek a programok, körvonalazódnak a találkozók időpontjai és résztvevői, s ezzel párhuzamosan növekszik izgalomunk, mert az írók és a közönség, a mű és olvasója találkozásának megszervezése nagy felelősség, de ugyanakkor szép feladat is.

En még ma is – talán túlzóan naivan – hiszem, hogy az alkotás, a mű és a befogadó, író és olvasó találkozásánál létrejön a csoda, hiszem, hogy a művek megszületése nem véletlen, de nem is tudatos elhatározás, tervezés és megvalósítás folyamata csupán. Minden alkotás, így az irodalmi művek is üzenetet hordoznak, s nekem könyvtárosként segítenem kell, hogy ezek az üzenetek célba érjenek. Meggyőződéssel vallom, hogy egy-egy személyes találkozás az alkotóval, íróval, költővel, meghatározó élménnyel tesz gazdagabbá minden olvasni szerető és akaró embert. Mert egy könyv megjelenése még önmagában nem garancia arra, hogy valóban eljut olvasójához, hogy kiválasztják-e az évente megjelenő több ezer kötet közül azokat, akikhez szólni kíván. A könyvek körül bábáskodók közös felelőssége, hogy létrejön-e a találkozás mű és olvasója között, eljut-e az üzenet azokhoz, akikhez szólni kívánt az író vagy költő, hogy kézbe véve egy-egy kötetet, megérezzük-e, hogy a papírlapok, melyek porlandók, milyen halhatatlan értékeket hordoznak.

Napjainkban gyakran, néha már túlzónak is tűnőn emlegetik szakemberek és olvasáskutatók az olvasás válságát. Felmérések támasztják alá sokunk tapasztalatait, hogy sokan vannak közöttünk, akik keveset vagy egyáltalán nem olvasnak. Az elkeserítő jelenségnek számos oka van és lehet, általánosságban nagyon nehéz fogalmazni. Az azonban talán elfogadható megállapítás, hogy minden nemzedék, minden korosztály előbb talán megtagadva vagy elutasítva, de egy koron túl átvesz és használ tanult mintákat. Vagyis azt gondolom, hogy minden gyermek olvasóvá nevelésében meghatározó a szülői minta. Így hát biztos, hogy nagy a felnőtt generáció, a mi felelősségünk abban, hogy lesz-e a jövőben megszülető könyveknek olvasója vagy sem. Merthogy a művek megszületnek, abban biztos vagyok. Az önkifejezés igénye, a jelet hagyni magunk után semmivel el nem nyomható vágya nem hagyja, hogy az írott szó eltűnjön életünkben. Hogy abban a hagyományos fizikai formában fog-e megszületni, amelyet papírra nyomtatnak, s bárhová magunkkal vihető, nem vagyok meggyőződve. De talán a hordozó milyensége nem is annyira fontos, mint a tartalom. S a jó tartalom kivívja magának a megfelelő fizikai formát is. Ma már ünnepekre, de még születésnapokra, névnapokra sem, vagy csak nagyon ritkán küldünk papír alapú levelet, képeslapot. De nehezen tudom elképzelni, hogy elalvás előtti olvasmányélményemet egy e-book „lapozgatásával” szerezzem, hogy Pilinszky vagy Hamvas Béla gondolatait ne a kicsit kopott kötet lapozgatása közben idézzem fel. Természetesen nem vagyok ellene az elektronikus dokumentumoknak, de a lelkek építését, a hétköznapi valóságától történő elrugaszkodás élményét adó verseket, novellákat, regényeket, remélem, még sokáig papírra nyomva is olvashatjuk. Ennek az ősi formának a fennmaradása mellett az alkotók is hitet tesznek, hisz ha nem így lenne, nem jelennének meg minden évben a könyvek száza, ezrei. Emberi lényegünk megismerésének igénye életre hívja a műveket.

Tíz éve már, hogy az ünnepi könyvhéttel együtt megrendezzük a gyermekkönyvnapokat is. Ezáltal még nagyobb hangsúlyt adva a gyermekkönyvek fontosságának. Mert mindannyian tudjuk, hogy olvasóvá csak akkor válik az ember, ha ez az egyáltalán nem könnyű elfoglaltság a lehető legkorábban válik mindennapi igénnyé.

Venyigéné Makrányi Margit

# Jókai Anna író – írásról, irodalomról, könyvről, könyvtárról

Jókai Anna Kossuth-díjas író nyitja meg az idei ünnepi könyvhét Borsod-Abaúj-Zemplén megyei rendezvényeit június 1-jén, szerdán délután 3 órakor a miskolci Szinva teraszon. Ezt követően – délután 5 órától – a II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtárban találkozik olvasóival. Június 6-án, hétfőn délután 4 órától a sátoraljaújhelyi Városi Könyvtár vendége lesz Jókai Anna.

Az irodalom a személyes lélekhez szól. Azt hivatott megérinteni. Nem száraz tudálékosság, de nem is infantilis játszóda. Ami meg van írva – meg van írva. Hat a nagyidőben; akihez valóban eljut, abban tovább dolgozik.

Minden fontos könyv tett; nemző-aktus. S minden érett olvasat fogantatás.

*Az értelmiség nyomorúsága, 1995,  
In: Perc-emberkék dáridója, 1996*

\*

Az irodalom törvényei szigorúak: csak úgy hat a legmagasabb hit-gondolat és a legmélyebb hit-érzés is, ha az az esztétika erejével és személyességben jelenik meg. Az alkotó ember mindig megpróbál valamit hozzátenni a már bebizonyosodott igazságokhoz – ugyanakkor kell, hogy legyen annyi alázata, hogy ne képzelje, neki kell megváltani a világot, Isten helyett.

De egy bizonyos mértékű önbizalom, küldetés-tudat mégiscsak fontos: annak felismerése, hogy az alkotónak része azért lehet abban, hogyan halad a világ tovább.

*Ami éltet, 1992, In: Perc-emberkék dáridója, 1996*

\*

Nincs csúnya nyelv. Csak csúf és ostoba gondolatimitációk vannak, amelyeket szegény megalázott nyelv kénytelen-kelletlen közvetít. Mert a nyelv is lehet kiszolgáltatott!

*Szegény Sudár Anna, 1989*

\*

Az író a teljes szótár ura. Ez a szabadsága. S éppen ez a felelőssége. Hála Istennek, ma már nincs előírtság *odakünn*; de megmarad az előírtság *odabenn*.

*Nyelvművészet, nyelvbűvészet, 1997,  
In: A mérleg nyelve II.*



Jókai Anna – Gyémánt László festménye

Nekem a könyvtár embereket jelent elsősorban. Embereket, akik a megszenvedett betűt eljuttatják lélektől lélekig, talán szellemtől szellemig; embereket, akik várakozva-vágyakozva toporognak a könyvek között, s befogadják a rejtjeles üzenetet.

*A könyvtár, 1977, In: Mi ez az álmom?, 1990*

\*

A napi politika csak kő az irodalom nyakán, s a művet fél év alatt alámeríti biztosan.

*Vörös és vörös, 1985*

\*

„Mi jut át a következő évezredbe? A hablatyirodalom, a stílusfecsej nem – és a panelrealizmus sem, legfeljebb ideig-óráig. Csak az az irodalom jut át, ami fontos az ember számára. Ami megérint, részvétellel ölel, óvatosan emel feljebb. Erre tettem, ezért írok – lehet, naiv vagyok, nem korszerű. *De szerintem az a korszerű, ami túléli a korát.*”

*Az időtöltésre már nincs időm, Magyar Napló 1992,  
In: Perc-emberkék dáridója, 1996*

\*

„Az értelmet a szellem világossága gyújtja fel: a szellemi ember az, akinek – éppen mélyebb tudása okán – felelőssége van, mi lett a világból, éppen ő általa, vagy mi nem lett a világból, talán miatta is.”

*Az értelmiség nyomorúsága 1995,  
In: Perc-emberkék dáridója, 1996*

# A magunk szárnyán

Serfőző Simon legújabb kötete elé

Serfőző Simon költészetének agyagból, fényből és vérből gyúrt szárnyai a zagyvarékas dűlőutakról emelkedtek Magyarország fölé, hogy pilótájuk a századokról századokra ikaroszi sorsot produkáló ország fölött a XX-XXI. század perspektívájából egyre többet és távlatosabban lásson. Abban a magát fosztogató hazában, amely több száz éve úgy álmodik Európáról, hogy közben az első királyaitól életre varázsolt legjobb reményeit mészárolja le. Ma is: a fordított Árpád-kort mutató – mert falu és templomépítés helyett a pusztulás és az elvándorlás fájdalmába forduló – magyar vidéken éppúgy, ahogyan a kafei módon üres városok főutcáin vagy nyomornegyedeinek magyar Afrikájában. Serfőző Simon ezzel a világgal repül csaknem félszázada szembe. Ennek szerkezetét és leromló életét teszi láthatóvá a porból és züllésből folytonosan eszményekre szálló versbeszédében. Új kötete a harmadik évezred első évtizedében elvégzett tudatosítása annak, amit egész életművel üzen: „a magunk szárnyán” kívül számunkra röptető erő – nincsen. S ha önként levagdalkjuk vagy elveszítjük őket, akkor García Márquez lerongyolódott angyalaként – a világ szemetes, hátsó udvarára zuhanunk vissza. Erről vallanak Serfőző Simon verseiben a kifosztott falvak magányosan szorongó tárgyai, az ellopott gyermekkor, a szülők magyar sorsmodellé nőtt terméketlen szenvedése, a tájban látott, szülésre képtelen történelem s az itt ólálkodó harmadik világ. Ennek az új pestisnek a tünetköre üt át csaknem minden versbe emelt tárgyon és témán, az Ady-József Attila-Sinka István-Illyés Gyula-Nagy László örökségét újraértelmező, a mitizálást a paraszt tárgyiasság és az ősköltészet nyelvével egyesítő, kristályos alkotásokban. Az „alulnézetnek” gúnyolt társadalomértelmezés e szárnyak révén válik felülnézetté: egy jövőjétől búcsúzni készülő ország látomásában, olyan hitelességgel, amely elemi módon hívja ki a lázadás vágyát és a „magunk szárnyán” repülés örömeinek távlatait.

Jánosi Zoltán

A 82. Ünnepi Könyvhétre a Nemzeti Kulturális Alap támogatásával, a lakiteleki Antológia Kiadó gondozásában megjelent Serfőző Simon legújabb verseskötete, A magunk szárnyán.

Serfőző Simon versei

## Ahogy a napot

Az erőnket kellene  
fölmutatni,  
ahogy minden fényességét,  
a Napot fölmutatja az ég,  
hogy lássák,  
akik látni akarják,  
nem vagyunk a föld zárványa,  
világbotrány.

Nem vagyunk  
porban megfeneklett lelkek,  
akik alól kiszáradt a tenger,  
sem leeresztett tollú  
kiábrándultjai a létnek,  
akik ne tudnánk élni  
a magunk szárnyán,  
felsuhogni se a mindenségbe.

Nem vagyunk,  
akik ne tudnánk az enyészetet  
elűzni magunktól,  
mint lobogó lúdvércet  
kutyákkal a kapukból,  
akik, ha az Isten meghalna,  
mint ő az egyszülött fiát,  
harmadnapra feltámasztani  
ne tudnánk.

Ne tudnánk öröme,  
büszkesége lenni az időnek,  
süppedék tájainkat ne tudnánk  
Magyarország magasába:  
vágyainkig felsegélni,  
ne tudnánk  
kimenteni magunkat  
a dögevők szájából is.

\*

## Csak addig fáj

Ahogy egyik sejt a másik után  
zökken a helyére,  
sorban mindegyik, ahogy kell,  
kibírni már megérte.

Hisz addig nyilall a csont,  
a hús is csak addig fáj,  
amíg lassan rakódik a mész,  
fölnem épül a halál.

# A vidékért és a városért

Találkozás Serfőző Simon Pro Urbe-díjas költővel

**Ha egyszer Serfőző Simon József Attila-díjas költő, író munkásságának kutatói azt fogják elemezni, hogy mely helyszínekhez köthetők írásai, szinte biztos: Zagyvarékas, a szülőhelye lesz az első. A legtöbb műve a vidék, a vidéken élők sorsából táplálkozik, pedig 1965-től Miskolcon él, és az idén május 11-én, a város ünnepén Pro Urbe-díjjal ismerték el munkáját.**

– A Pro Urbe-díjjal elsősorban a városért, a város hírének öregbítéséért végzett munkát ismeri el Miskolc Város Önkormányzata. Nem kérdés: jól döntöttek, akik a díjat Serfőző Simonnak ítelték. Azt viszont talán nem illetlenség megkérdezni: mennyire érzi magát miskolcinak?

– Azt szokták mondani, kétlaki költő vagyok, és ez igaz is. Gyakran tartózkodom otthon, Zagyvarékason, de aztán onnan igyekszem haza, Miskolcra.

– Számtalan versében, regényében megjelenik a szülőföld, az alföldi tányavilág, Zagyvarékas és környéke. Mintha Miskolc nem kapna ilyen nagy figyelmet!

– Negyvenhat éve élek Miskolcon, írásaiban minden bizonnyal feltűnnek ennek nyomai. Amikor a vidék problémáiról beszélek, akkor tulajdonképpen az itt szerzett tapasztalataimat is mondom. De remélem, nemcsak rám hatott a város, nekem is sikerült itt nyomokat hagynom. Talán ezt nem kell magyaráznom különösebben.

– Azért vegyüek csak sorra!

– A Napjaink versrovat-vezetőjeként, majd szerkesztőjeként nagyon sok fiatal író, költőt sikerült elindítanom a pályán. A magam módján igyekeztem hozzájárulni ahhoz, hogy Miskolcot is számon tartsák az irodalmi életben. Erre az időszakra esik két országos szinten is jegyzett irodalmi csoportosulás, a Hetek és a Kilencek megalakulása. Költészetük kibontakozásához nagyban hozzájárult az itteni folyóirat. Később, 1990-től, a Holnap főszerkesztőjeként, amikor már nagyobb befolyásom volt a lap egészére, azért dolgoztam, hogy a lapban hangsúlyosan jelen legyenek a vidék-Magyarország gondjai. Nemzeti szellemiségű folyóiratot kívántam szerkeszteni. Mások viszont épp ezt nem akarták. Noha egyáltalán nem volt kirekesztő a lap, minden irodalmi irányzatnak helye volt benne. Csupán a prímet vitték azok a szerzők, akik hasonlóan gondolkodtak a világ dolgairól, mint én. Elsősorban tőlük kértem írásokat.

– A Holnap és az Új Holnap már a múlt, viszont létezik a szintén 1990-ben alapított Felsőmagyarország Kiadó!

– A Holnap megszűnése, illetve átalakulása után a Felsőmagyarország Kiadó vezetőjeként igyekeztem to-

vábbhaladni azon az úton, melyet a Holnap főszerkesztőjeként kijelöltem. Hosszú lenne felsorolni, milyen sok értékes könyvet jelentetett meg a kiadó. De mindenképpen figyelmet érdemel a Kiss Gy. Csaba irodalomtörténésszel közösen szerkesztett két sorozatunk, a Felföldi Kincsestár és a Felső-magyarországi Minerva. Ezek a könyvek ennek a vidéknek irodalomtörténeti szempontból is kuriózum-

nak számító kincsei. Az újabb sorozatunkban, a Pécsi Györgyi irodalomtörténész által szerkesztett Vízjelben, olyan jeles kortárs szerzők művei láttak napvilágot, mint Ács Margit, Bertha Zoltán, Csűrös Miklós, Ekler Andrea, Jánosi Zoltán, Láng Gusztáv, Márkus Béla, N. Pál József, Papp Endre, Pomogáts Béla, Sturm László, Tüskés Tibor... Most éppen a Nyíregyházán élő Antal Balázs tanulmánykötetét készítjük elő kiadásra.

– De ne feledkezzünk meg a miskolci szerzőkről sem!

– Nem a Vízjel-sorozatban, de az idei könyvhétre két helyben élő szerző kötetét is megjelenteti a Felsőmagyarország Kiadó. Az egyik Gyarmati Béla Magánutak című regénye, a másik a Fecske Csaba pajzán verseit tartalmazó A hús pogány

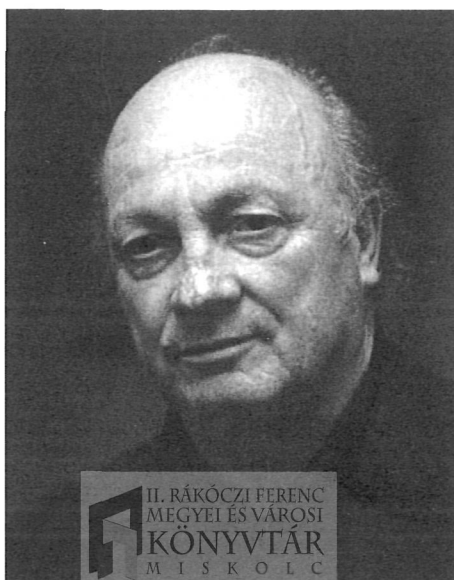
éneke című kötet. Rajtuk kívül – az elmúlt húsz évben – csaknem minden Miskolcon élő tollforgatótól adtam ki könyvet, nem egy esetben könyveket.

– A saját köteteit miért bízza másra?

– Nem tartanám helyesnek, ha kiadóvezetőként a magam könyveit jelentetném meg. Szerencsére mások is érdeklődnek a munkáim iránt, szívesen fogadják kézirataimat. Jelent már meg kötetem a Szépirodalmi és a Móra Ferenc Könyvkiadónál, a Magvetőnél, az Orpheusz-nál... Az életműsorozatomat négy kötetben a Püski Kiadó jelentette meg. A legújabb könyvem, A magunk szárnyán című verseskötetet a lakiteleki Antológia Kiadó gondozta.

– A magunk szárnyán ajánlásában Jánosi Zoltán úgy fogalmaz, hogy közel fél évszázada szembe megy ezzel az egyre jobban lepusztuló világgal. Látja értelmét ennek a harcnak? Bízik még a versek erejében?

– A versekkel közvetlenül nem lehet hatni a világban végbemenő folyamatokra. De muszáj beszélünk azokról az áldatlan állapotokról, amelyekkel naponta szembesülünk. Nem futamodhatunk meg a bajok számbavétele elől, mindenkori felelőssége ez az írástudóknak. Bármennyire csökken is a versek, s általában az irodalom iránti érdeklődés, a szellemi élet nem állhat meg. A műveknek meg kell születniük...



Fotó: Sáray Ákos

## Egy zarándokváros álma

„Ki hengeríti el a követ?” – ezzel a címmel jelent meg füzetecském 2008-ban, amikor fr. Kelemen Didák tiszteletére, születése 325. és pappá szentelése 300. évfordulójára „Veritatem facere in caritate” címmel konferenciát szerveztünk. További könyvek és újabb konferenciák követték ezután. Az utolsó két konferencia már nemcsak a XVIII. századi magyar minorita szerzetes, de egyben a XX. századi lengyel minorita mártír születésének 125. évfordulója tiszteletére is volt.

Több írásomban igyekeztem megválaszolni, hogy miért is kezdtem a minorita posztulátor, fr. Woiciech Topoliński (1885–1939) életét és halála körülményeit kutatni. Kezdetben csak annyit tudtam, hogy a béke utolsó napjaiban Miskolcon is járt, hogy a város katolikus híveinek régi vágyát elősegítse egy már többször elakadt ügyet újrakezdve: egybegyűjtse a XVIII. században élt templomépítő Kelemen Didák minorita szerzetes szentté avatási ügyeinek itt, Egerben és Eperjesen is fellelhető dokumentumait. Krakkóba utazott innen – az utóbb a lengyel ellenállást és menekülését szervező Adam Stephan Sapiuha érsek meghívására – lengyelországi szentek hasonló ügyeiben eljáráni. Meglátogatta szülővárosát is, a történelme során oly sokat vitatott Pomerániában. A hirtelen kitört háború első napjaiban letartóztatták. Vajon mi vezette őt a nemsokára oly fontossá lett lengyel–magyar menekülési útvonalon szülőhelyéig, és miért tarthatta a Gestapo olyan fontosnak, hogy egy lengyel származású, amerikai, majd olaszországi teológus professzort, szentté avatási ügyek intézőjét, egy szerzetest – mint veszélyes ellenséget – oly hirtelenséggel tüntessen el? Tényleg csak jámbor naivitással volt rossz időben rossz helyen? Vagy a kanonizációs ügyek szolgáltak „alkalmul” aktuális ember- és nemzetmentő szándékok érvényesítésére? Kutattam, kutattam mindaddig, míg egyszerre csak annyira személyes ügyemmé vált a sorsa, hogy úgy érzem – és barátaim is ezt hirdetik – ő ’az én lengyel bácsikám’. A II. világháború 6 millió lengyel halottja nevében is Herbert Zbiegniew verssorainak szavával személyesen hozzám szól, engem kér:

„Nem hagyhatsz el

Most mikor halott vagyok

És szükségem van a gyengédségedre.”

A gyengédség gyengéd viszonzásra talál. Nagyon sok és nagyon nagy ajándékokat kaptam „általa”. Vaskos kötetnyi terjedelmet érdemelnének ezek, még akkor is, ha csak a magam kutatási eredményeit tudnám összegezni és megírni, majd egyszer közzé is

tenni. Főként pedig, ha a nemzetközi kutatás megindulna, az igazságok kimondásának szemléletével a világtörténelem megírásában.

Miért nem hagyja Ő, akinek szavára a halott Lázár engedelmeskedik, hogy a kő is engedelmeskedjen neki? Talán, hogy míg világ a világ, belássa az ember, a halott feltámasztása a Mindenható Isten műve, de az embernek mindig készen kell állnia arra, hogy meghallja, és azonnal teljesítse a „Vegyétek el a követ!” felszólítást.

Ezt tették a XX. századi keresztények. Tette a katolikus egyház a szentéletű pápák vezetésével. Mindegyikükre vonatkoztatható, amit de Gaulle mondott: „XII. Piusz minden dolgot olyan látószögből ítél meg, amely túlmutat az embereken, azok vállalkozásain és civakodásán”.

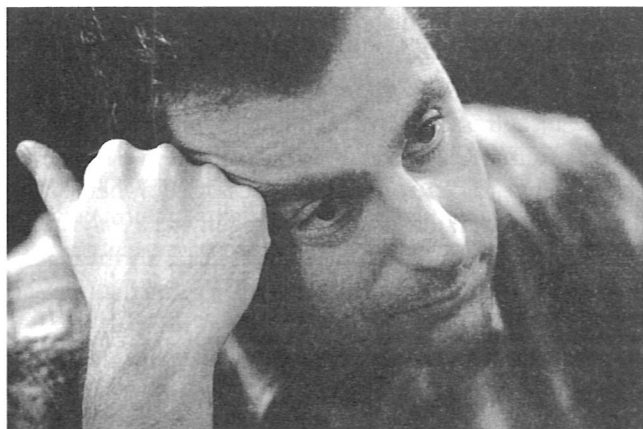
Nem számolhatunk csak a racionalitással. A XVIII. századi Kelemen Didák esetében a „koporsója előtt álló nemzet” pusztulása ellenében ténykedő hazafit látjuk, aki templommal és iskolával akarta benépesíteni a török világ és a kuruc–labanc harcok múltán üresen maradt vidékeket. Ápolta a járványok áldozatait. A szent életű elődök boldoggá, illetve szentté avatásán is serénykedő XX. századi lengyel minorita esetében pedig a kezdődő világomlás pillanatában a népek közötti menekülőtut szervező öntudatos küldöttet tiszteljük, aki Isten szolgáló ügyeinek intézőjeként szegődött a nemzetmentés szervezőjévé. Ha megértjük de Gaulle metafizikai érzékenységű intését, számolnunk kell a történelmi hősökben élő kegyelem embereivel is, akik ráhagyatkozva Istenre igyekeztek feladataik beteljesítésére.

Mindketten úgy lettek egy-egy nép, a magyar és a lengyel e világi hősei, hogy vállalt feladatuk teljesítése során egyben maguk is – vélhetően – az életszentség beteljesítőiként költöztek az örök hazába. A hitvalló élet, illetőleg a mártírium példáját hagyták az utókorra. Emlékezetüket feltámasztva, életpéldájukat végigkövetve, megkeresve a dokumentálható tényeket egyben azt is tudatosítani szeretném, hogy ők, akik a földi élet hősei voltak, egyben az Istenben-létezés egyetemességének is kiemelkedő személyiségei. Példák mindennapi életünk küzdelmei között, és lelki vezetőik az Isten felé vivő út keresésében és megtalálásában.

(A szerző írói tevékenysége elismeréseként 2011. május 11-én, Miskolc város ünnepén megkapta a Szabó Lőrinc-díjat.)

## „Üres ember az, aki mellett nem fér el a múltja”

Grecsó Krisztián legújabb kötete, a *Mellettem elférsz* című regény kapcsán rendhagyó irodalomórát tart középiskolásoknak Ózdon a Városi Könyvtárban május 30-án, hétfőn délután 2 órától, délután 5-től pedig a II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár olvasóival találkozik Miskolcon.



Grecsó Krisztián 1976-ban született Szegváron. A Miharsarok több városában élt, most zuglói lakos. Volt birkapásztor, vízhordó fiú, napszámos, tanító, költő, bölcsész, forgatókönyvíró, alelnök, vezető szerkesztő. Most író, az *Élet és Irodalom* munkatársa. Fontosabb munkái: *Vízjelek a honvágyról* (versek, 1996); *Angyalkacsinálás* (versek, 1999); *Pletykaanyu* (elbeszélések, 2001, 2006); *Isten hozott* (regény, 2005); *Tánciskola* (regény, 2008); *Cigányok* (dráma, 2010). A szerző új könyve – a *Mellettem elférsz* – címválasztását így indokolja a szerző:

– Mindig ugyanazt szajkózták, szórakozott vénembernek gondoltam őket: az anyai nagyapámat meg az apai nagymamámat. Sátoros ünnepeknél játszották el, mint valami rituálét, hogy belekezdtek a történetükbe, és pontosan ugyanazokkal a szavakkal mondták el, mint legutóbb. És mi, a család, ugyanannál a résznél neveltünk, esetleg valamelyik nagynéném mondott valamit – persze ugyanazt. Azon is neveltünk. Kamasz voltam, úgy hittem, öregek, szenilisek. Nem tudtam, hogy a tüzet őrzik, a hagyományt, a családi emlékezet morzsáit söpriki össze. Talán utoljára. Ha akartam, ha nem, hallottam a meséiket. Azóta is ebből élek. Csak már kénytelen vagyok magam továbbköltetni őket. De szerencsére azt megtanultam, hogy üres ember, aki mellett nem fér el a múltja.

A Magvető Kiadó gondozásában megjelent kötet ajánlása szerint bár a múltat idézi a könyv, mégis a

máról, a mának szól. „Grecsó Krisztián új regényének hősei hisznek az öröklődésben. Tudják, hogy a génekkel együtt sorsot is kaptak. A főszereplő – egy harmincas éveinek közepén járó férfi – aggódva figyeli magát, saját mozdulatait, testének minden változását. Barátnője elhagyja, ráadásul egy családi titok véletlen lelepleződése miatt rejtélyek hálójába gabalyodik. Miközben az összes talányt földéri, és lassan megismeri családjá viselt dolgait, magára ismer. A türelmetlen lánykérésekben, a titkos szerelmekben, a hosszú évek magányos várakozásaiban egyre inkább ő a főszereplő. Hiszen nemcsak a mozdulatait, a haja színét, a testalkatát kapta a családtól, de ha jól figyel – a jövőjét is. Az addig széttartó életpályák a ma Budapestjén találkoznak. A *Mellettem elférsz* nem egyszerűen családok, generációk, szerelmek és vágyak regénye. Mert bár átutazunk vele a huszadik századon és a Kárpát-medencén, mégis, a könyv minden mondatával a mához, a mának szól.



„Megint megálltam a fürdőszoba tükre előtt, ha közel léptem, nem láttam a fejem, de a nyakamtól a combomig benne volt a testem. Néztam magam: a combomon tenyéryni, kék vér-aláfutás. *Úgysem látja senki*, mondtam. Egyre hangosabban beszéltem magamban, korábban röstelltem volna, ha hangosan kiejtek egy szót ebből a folyamatosan zajló belső monológból, de most nem érdekelt. Megnéztem a szemem, semmi nem látszott rajta. *Ilyen egy gyáva férfi*. Vagy nő, tettem hozzá, de azt már csak magamban, hogy ha akarom, el tudjam felejtetni.”

(Részlet a regényből)

# Magánutak, de nem magánügyek

Gyarmati Béla új regénye

Magánutak címmel – a Felsőmagyarország Kiadó gondozásában – az ünnepi könyvhétre jelent meg Gyarmati Béla legújabb kötete. Az első személyben elmesélt történet nagyon sok önéletrajzi elemet tartalmaz, de nem visszaemlékezést, memoárt, hanem fordulatokban bővelkedő, a XX. századi magyar történelem megélt eseményeit őszintén, saját és kortársai sorsát szelíd iróniával mesélő regényt írt a szerző.

„Az évtizedeket átívelő történetben szinte nincs akaratlan sodródás; ha az „élet élni akar.” Mindenkinek kénytelen-kelletlen engedelmeskednie kell. Mert a XX. században másként történnek a dolgok, mint ahogy az emberek várták, várják. Különösen Magyarországon, melynek térképe, államformája, társadalmi rendje annyit változott. És egyetlen család sem volt ebben az országban, amelyiket ne érintették volna ezek a változások. A kijelölt történelmi sztráda mellett ki-ki keresi a magánutak kis csapásait” – olvashatjuk a könyvajánlásban.

A történetet elmesélő személy, az II. világháború előtti években eszmélő kisfiú feltehetően maga a szerző, hiszen többször is mint újságíró jelenik meg a regényben, és Gyarmati Béla nagyon sokáig valóban újságíróként dolgozott. Előbb a Magyar Rádió nyíregyházi stúdiójában, majd a miskolci Déli Hírlap, később pedig az Észak-Magyarország munkatársa és rovatvezetője volt. Eredeti végzettsége szerint magyar-történelem szakos tanár, de elvégezte a Színház- és Filmművészeti Főis-

kolát is. Dramaturgként, rendezőként tevékenykedett előbb öntevékeny csoportoknál, majd 1979-ben kinevezték a Miskolci Nemzeti Színház igazgatójának. A miskolci színjátszás egyik legendás korszakaként szokás emlegetni azt az időszakot – a főrendező után Csizsárkorszak néven azonosítva –, amikor Gyarmati Béla volt a Miskolci Nemzeti Színház igazgatója. Nyugdíjazása után sem szakadt el a színháztól: néhány évig még ő szerkesztette a Színházi Esték című lapot, és a Színház-történelmi és Színészmúzeum munkáját is segítette. Csak ezután kezdődött igazán a szépírói pályafutása. Korábban is jelentek meg kötetei – elsősorban publicisztikákat, az újságírással, a nyilvános megszólalással kapcsolatos tanulmányokat tartalmazó gyűjtemények –, de az első regénye, a *Szűzprimadonna* csak 2007-ben látott napvilágot, aztán jöttek sorban a regények: a *Pelyvarosta*, a *Régi órák* és most a *Magánutak*. (A tavaly megjelent *Pusztalét* – alcíme szerint Dialógus a megbántottság éveiből – tulajdonképpen valóságos párbeszéd. A szerző megszólaltatja testvérét, aki a szülőkkel együtt megélte a kitelepítést, a „pusztalétet”.)

(fg)

## Nem kacsá

Az Évával való kapcsolat úgy kezdődött, (és sajnos nem is igen fejlődött tovább), hogy a kislány nekem is felmutatta emlékkönyvét s megengedte, hogy verset írjak abba. Ez dilemmát okozott, mert akkor még nem voltak ide vágó klapanciáim, emlékkönyvbe való versezetet pedig nem ismertem. Mint minden fontos dologban, ezúttal is nagyanyám segített ki. „Tisza partján kacsá hápog, / Hölgyekre pletykálni átok!” – idézte tán még lánykorából a magasröptű sorokat, miközben megfordította a serpenyőben süllő palacsintát. Mindenféle töltelék – dió, mák, lekvár, túró – nélkül, mert ehhez már nem volt türelmem, felfaltam két-három palacsintát, majd gondosan kezet mostam, mielőtt a költői sorokat formába öntöm. Először megvonaltam a sima lapot (sorvezetővel is próbálkoztam, de a vastag papíron nem tetszettek át a vonalak), majd nem a mi – zsinóríráshoz használt – tollunkkal, hanem egy „szépíró tollhegygel”, amivel lehet vastagítani a betűk szárát) fogtam munkához. Az ilyesmi, persze nem megy próba nélkül. Mindhárom tollpróba elég szépre sikeredett, az emlékkönyvbe írt sorok már nem annyira, de nagyanyám megnyugtató, hogy a fényes fekete tinta, meg a kalligráfia már eleve hatásos. Már csak egy gondom volt, hogy kacsá vagy „kacsá”? Az utóbbi mellett döntöttem.

(Részlet a *Magánutak* című regényből)



Gyarmati Béla előző könyve, a *Pusztalét* bemutatóján a megyei könyvtárban  
Fotó: Petrigán György

Gyarmati Béla *Magánutak* című regényének bemutatóját június 2-án, csütörtökön délután 5 órától tartják Miskolcon a II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtárban. Az est meghívott vendége: Mihályi Győző Jászai Mari-díjas, érdemes művész



# Vakaró – avagy kiegészítés Varga Rudolf életművéhez

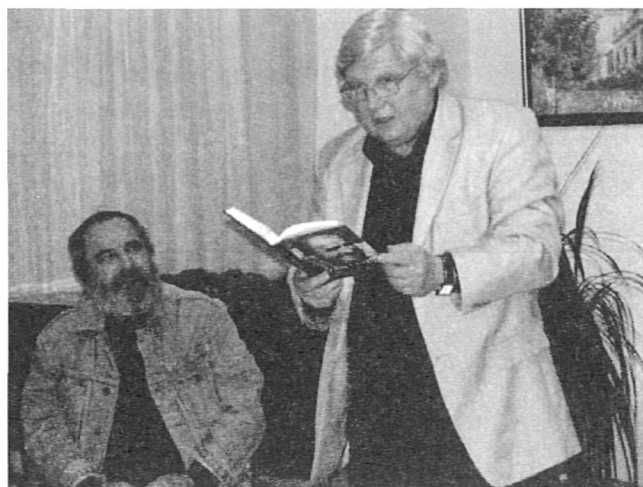
A Gábor Andor-díjas Varga Rudolf író, költő hatvanadik születésnapja alkalmából jelent meg tavaly a munkásságát bemutató Szám-vetés című kötet, és az idén ráadásként elkészült, „kisült” a Vakaró is. A Herendi 2004 Kiadó gondozásában napvilágot látott új könyv születéséről Némethi Lajost, a kötet íróját, szerkesztőjét kérdeztük.

– Amikor az előző kötet, a Szám-vetés szerkesztésekor a ‚Varga-relikviák’ után kutakodtam, az ujjaim közül jó néhány régi dokumentum morzsaként hullott vissza a láda – mondjuk úgy: ‚Rudi bácsi leveles ládája’ – aljára. A hosszú téli esték aztán alkalmat adtak arra, hogy ismét kézbe- és számba vegyük a maradékot. Ebből született a Vakaró.

– Hogy miért éppen Vakaró?! Néhány hónapja én is megkérdeztem Rudit: hogyan határozná meg ennek a könyvünknek a műfaját, és akkor ezt válaszolta: vakaró! Magyarazatul a gyerekkori kenyérsütések maradék-lisztből készült cipócskáját idézte.

– Hogy mi lehet a célunk ezzel az újabb kötettel? A ládából és a fiókok mélyéről egy-egy borítékot, papírlapot kiemelve, a feladókról – s néha a címettről – két-három mondatot ejtve, a Varga-kép árnyalása, és mások – kiváló alkotók – róla és a világról megformált véleményének bemutatása révén önmagunk alaposabb megismerése.

Mindenesetre, szíves figyelmükbe ajánljuk a gazdag kordokumentum-anyagot, és Pataki János varázslatos grafikáit is tartalmazó Vakarót. Remélve: ízleni fog. S e kóstoló után már semmi akadálya annak, hogy az igazi nagy falatra – a Varga-művekre vessük magunkat. Jó étvágyat kívánunk hozzá!



Varga Rudolf és Némethi Lajos (A felvétel Varga Rudolf 60. születésnapja alkalmából megjelent Szám-vetés című kötet bemutatóján készült a megyei könyvtárban)

Fotó: Petrigán György



A kötet illusztrációit Pataki János Kondor Béla-díjas képzőművész készítette

## Vakaró

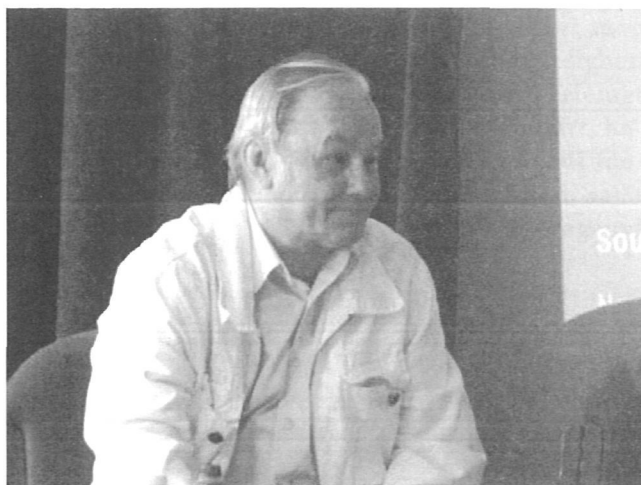
Édesanyám kenyérsütéskor, ha már békésen keledeztek a dagasztóteknőben sorakozó tészták, a kamra sarkában – korhadozó lábakon álló – liszteshombárhoz lépett. Megütögette az üres hombár deszkafalát. Összekaparta a láda aljára hulló, römpölynyi lisztzemcséket. Mi, gyerekek öklömnyi tésztát gyúrtunk a pármareknyi lisztből, amit anyánk vagy nagyanyánk – Viszlai Borbála, Varga Veron – a már lobogó tűzű kemencébe helyezett a többi, sült kenyér mellé. Emlékszem, nem is az illatos, friss kenyérkét, hanem a parányi cipót vártuk izgatottan. Annak volt a legjobb íze. Egyes helyeken vakarcsnak hívták, felénk pedig úgy, hogy vakaró.

Varga Rudolf

A kötet bemutatóját Varga Rudolf egykori iskolájában, a miskolci Földes Ferenc Gimnázium könyvtártermében tartják június 3-án, pénteken délelőtt 11 órától. A rendhagyó irodalomórát Szádeczki Zoltán vezeti.

# A hús pogány éneke

Fecske Csaba József Attila-díjas költő új kötete – csak 18 éven felülieknek



Fecske Csaba

Fotó: Petrigán György

**Zavarba ejtő meglepetés – különösen a két előző: az istenkereső-verseket (Akinék arcát viselem), és a klasszikus szonetteket (Visszalopott idő) tartalmazó kötetek után –, hogy az idei könyvhétre pajzán versekkel készült Fecske Csaba. A Felsőmagyarország Kiadó gondozásában napvilágot látott kötet címe: A hús pogány éneke.**

A sok-sok gyerekvers, mese, klasszikus szépségű, elegáns stílusú alkotás után első hallásra talán meglepő, hogy pajzán versekkel jelentkezik az idei könyvhéten a József Attila-díjas költő, Fecske Csaba, de ha jobban belegondolunk: semmi okunk a csodálkozásra. Igaz, irodalmi körökben – de magánbeszélgetéseinkben is – általában szemérmesen hallgatunk a testiségről. Egy-egy költő munkásságát elemezve legfeljebb „mellesleg” esik szó az erotikus témákkal foglalkozó művekről, ha egyáltalán nyilvánosságot kaptak, kapnak ezek az írások, pedig vannak, léteznek pajzán versek.

Janus Pannoniusról azt minden iskolás tudja, hogy pécsi püspök volt, és egész Európában ismerték mint humanista költőt. A Pannónia dicséretét – mely szerint „Eddig Itália földjén termettek csak a könyvek, S most Pannónia is ontja a szép dalokat...” – a legtöbb diák kívülről fújja, de azt csak kevesen tudják, hogy kötetnyi verset írt nagyon is szókimondóan. Már ő is

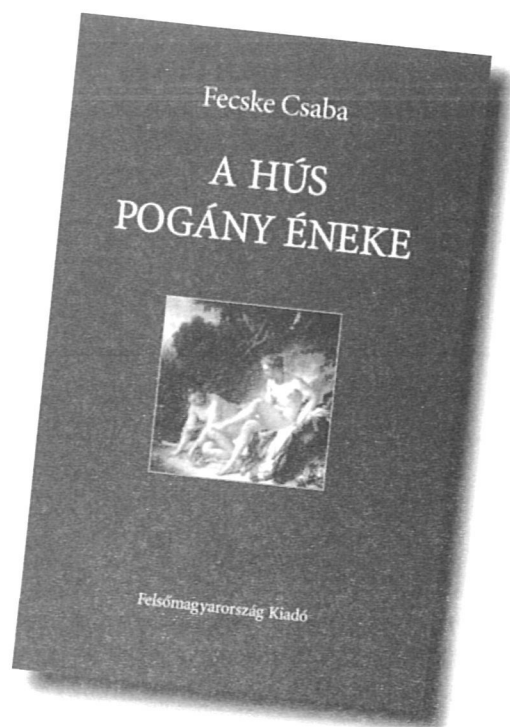
néven nevezte – igaz, latinul – azokat a testrészeket, melyek Csorba Győző műfordításában mint dorong, férfitot, vessző, illetve puna vagy mindzsó alakban szerepelnek.

Kötetnyi erotikus verset hagyott ránk Weöres Sándor is, és a Réz Pál által szerkesztett Magyar Erato című antológiát lapozgatva láthatjuk: a „bujálkodást”, az „egyesülést”, a „szeretkezést” nagyon sok költő megénekelte.

Fecske Csaba A hús pogány éneke című kötetében egyaránt megjeleníti a gyerekes csodavárást, a kamaszos ügyetlenkedéseket, a test titkainak kifürkészését, a boldog rácsodálkozást, de a bujálkodást, és az időnként elszabaduló közönségességet is. A kötet ajánlása szerint: „A hús pogány éneke az érzékiség lírája, hol leheletfinom, a dolgokat épp csak sejtető, hol pedig vaskosabb, merészebb megfogalmazásban, változatos formai megjelenítésben. Gazdag a szerző repertoárja: szabadverstől kezdve szonetten át olvasható itt ütemhangsúlyos és antik időmértékes vers, disztichon, szapphói strofa egyaránt, ahogy azt Fecske Csabától már megszokhattuk.”

Néhány cím a tartalomból: A titok, A kamrában, Unatkozó hús, Kalauznő, A szénapadlás, Kis zugok albérletek, Szex a padon, Mindenki szeretője, Lesboszi szerelem, Rómeó és Rómeó, Potifárné elcsábítja Józsefet, Kínai pajzán, Horatius a kedvesével, Zsuzsánna és a vének, Vénusz születése...

(fg)



A kötet bemutatója június 9-én, csütörtökön délután 5 órakor kezdődik a Szabó Lőrinc Könyvtárban (Miskolc, Mindszent tér 2.)

## Fecske Csaba versei

### Vénusz születése

*Botticelli festménye alá*

e pillanatban szégyenkezni kezd  
hosszú vörös hajával eltakarja  
szemérmét két kerek mellét a karja  
e szép testben a lelket ne keresd

a csillogó szem még nem tükröz vágyat  
a megfáradt fény pihenőhelye csak  
meg se moccan a víz a kagyló alatt  
még kívüle van saját magának

él ugyan de nem kísértette meg  
forrósága a természet szavának  
szépsége üres létezése bágyadt  
még nincs a *volt* csak a *van* és a *lehet*

majd zúgni kezd a vére és hevít  
érző eleven evilági lény lesz  
minden mint kavics koccan a szívéhez  
s nőként kápráztatja el híveit



### Bakfis

nem viselt melltartót  
csak a testét öntudatosan  
az eget bámulta pisze melle  
férfi-tekintetekben zuhanyozott  
vállán megpihent a nap  
körülötte sürgölődött nagy  
buzgalommal a nyár  
hajában pihent meg a fáradt szél  
bőre alatt erek  
ábrándos patakocskái  
izmok boldog fényei

tizenhét éves volt  
forró mint július  
a szívét nem találtam  
csak nedves kis csiklóját  
szűz volt a teste sírt  
mint tűzben a friss fűzfaág

## Pajzán poézis

### Janus Pannonius

#### Egy másik házasságtörőre

Miért koslatsz, Arbus, Crispusnál is hevesebben  
a szomszéd nej után? Mért nem elég a tiéd?  
Ellankasztja talán vessződ a jogos gyönyörűség?  
S nem teszi virgonccá más, csak a zug-szerelem?

\*

### Weöres Sándor

#### Psyché

Patak parttyán, Isti Pisti,  
Furulázz nekem!  
Másik parttyán, Isti Pisti,  
Fekszem meztelen.  
Ne nézz ide, tsak oda,  
Mert nints rajtam rokola,  
Tsak fejembe korona,  
Szóllyon hozzám furula.  
Ki vagyok én, Isti Pisti,  
A szép szerelem.

\*

### Faludy György

#### Füledt éjszaka, 1

Hány napja lettem szerelmes beléd?  
Most végre itt nyújtózunk egymás mellett,  
mellemtől alig ujjnyira melled  
és rajta két korall viaszpecsét.  
Farkaszemet nézünk. Pupillád sárgás  
szikrákat szór. Ajkunkat nyaljuk – párzás  
előtt hajlékony, játszó párdúcok.

Beléd harapnék, de remegni kezdek.  
Vajon tudod-e, amit én tudok,  
hogyan két ágyék kevés a szerelmemhez?

\*

### Várady Szabolcs

#### Két disznó limerick

Volt egy nő, úgy hívták, Dalma  
sosem volt addig nyugalma  
légyottra érkezve,  
míg meg nem kérdezte:  
„Tisztelt úr, dug ön vagy nyal ma?”

\*

Volt egy nő, úgy hívták, Debóra,  
zsebében mindig volt zsebóra.  
Kettyintett bárhol, ha  
ebben nem gátolta  
se ciklon, se tájfun, se bóra.

# Ha operafesztivál, akkor Légyott



„Szép, mint Bartók és Linzee véletlen találkozása Deventerben” – Bózsa Evelin alkotása

Mióta van Bartók + ... Miskolci Nemzetközi Operafesztivál, azóta van Légyott is. Vass Tibor, a Spanyolnátha művészeti folyóirat főszerkesztője, József Attila-díjas költő ötlete volt, hogy miként a két operaszerző (Bartók és a „plusz”) találkozik ilyenkor, a társművészetek képviselői is megjelenjenek műveikkel a fesztiválon. Felhívására – az előre megadott témára – a felkért írók, költők, képzőművészek évről évre megfogalmazzák, megformálják műveiket. Az alkotásokból elegáns megjelenésű, sorszámozott kiadvány is készül, és a fesztivál ideje alatt, valamelyik nap éjszakáján – az idén június 17-én, pénteken este 10-kor – a Miskolci Nemzeti Színház előtti Déryné parkban valóban megtörténik a „szellemidézés”: és itt hallhatják az érdeklődők a kötetben megjelent művekből összeállított válogatást.

Az idei operafesztiváli év azért is különleges, mert immár másodszor hívták meg Verdit, pontosabban a Verdi műveit színre vivő hazai és külföldi együtteseket a szervezők. Így az irodalmi Légyotton is újra Bartók és Verdi találkozik, újdonság viszont a feltételezett randevú helyszíne: Deventer. Hogy miért éppen ezt a

helyszínt jelölte meg Vass Tibor? Erre a kérdésre nagyon egyszerű a magyarázat: a Spanyolnátha szerzőit komoly szakmai barátság köti a hollandiai városban élő alkotókhoz. Ennek egyik „kézzel fogható” bizonyítéka például a tavaly megjelent Hunlandia című kötet, a Spanyolnátha (spanyolnatha.hu) és a hollandiai Dotclouds Stúdió (dotclouds.com) közös munkája. Vass Tibortól megtudtuk azt is, hogy jövőre Bartók-kurzust rendeznek Deventerben.

Az idei Légyott antológia alkotói: Aby Szabó Csaba, Áfra János, Balogh Robert, Bátai Sándor, Bene Zoltán, Berka Attila, Birtalan Ferenc, Bornemisza Rozi, Bózsa Evelin, Büki Zsuzsanna, Csabai László, Cselenyák Imre, Csetneki József, Csorba Piroska, Daradics Árpád, Deák-Takács Szilvia, Debreczeni Éva, Dicső Zsolt, Drozsnik István, Durucskó Zsolt, Falcsik Mari, Faludi Ádám, Fátyol Zoltán, Fazakas Csaba, Fazakas-Kosztá Tibor, Fazekas Balogh István, Fecske Csaba, Fekete J. József, feLugossy László, Filip Gabriella, Fodor Tünde, Gáspár Ferenc, Gécz János, Gömöri György, HAász Ágnes, Henn László András, Homonna György, Kecskés Péter, Kelecsényi László, Kocsis Csaba, Koroknai Zsolt, Korpa Tamás, Kürti László, Ladányi-Turóczi Csilla, Láng Eszter, László János, Lux Antal, Miklya Zsolt, Mizser Attila, Mogyorósi László, Molnár Krisztina Rita, Nagy Bandó András, Nagy Géza, Nagy Stoica Georgeta, Oláh András, Onagy Zoltán, Oravecz Péter, Ovidiu Petca, Pál Csaba, Papp Pala László, Paul ter Wal, Payer Imre, Puszkás Balázs, Repászki Béla, Repászki Ferenc, Rob Ibolya, Rónai-Balázs Zoltán, Sjoerd van der Wal, Stark István, Szászi Zoltán, Székelyhidi Zsolt, Szeles Judit, Szénási Miklós, Szent Ernő, Tass Marianne, Tenczer Tamás, Turányi Tamás, Turbuly Lilla, Urbán Tibor, Vörös István, Zsubori Ervin.

A királyi palota terme, a kapun keresztül a piramisok látszanak. A holland királyi palota terme, a kapun keresztül tulipánföldek látszanak. A föld végében egy szál Fekete Tulipán. Alain, de Lon, tulipánkereskedő csokrokat köt. Amonasro, Egyiptom királya a kapu előtt ül, ahonnan Budapest királya, Don Tarlós próbálja betuszkolni egy Nílus-parti melegedőbe, a már melegnek mellé. Küszöbön a tél. Dél van. Vagy tél.

Aida, az etióp király, Amonasro lánya Memphisben él rabszolgaként, de fogyva tartói nem ismerik sem származását, sem apja szándékát. Amonasro Hollandia megtámadására készül, hogy kiszabadítsa lányát Radames öleléséből. Aida válaszút előtt áll: vagy az apai tenor, vagy Radames, aki már régóta

basszus. A fark csóválja az apját. Ramphis főpap is meggyóntatná, de Aidának bőven elég Radames. Radamesnek meg szűken elég Aida.

A nagy ünnepség zajlik, papnők táncolnak. Álarcos bál van az Operában. Legfőképp Az álarcosbál című operában.

Amneris csapdát állít Aidának. Azt hazudja, hogy kedvese meghalt a csatában, karddal szúrta le a Fekete Tulipán, de Aida nem dől be (akárkinek!), látta a filmet. Fölhangzik a népszerű Kékszakállú ária, a rabszolgák tiltakozva fújják a piramis refrént: „A tetejébe még ez is!?”

*Részlet Nagy Bandó András írásából*

# Galériás könyvek, miskolci emlékek

**Az időszak kiállításokat – bármilyen szépek, hasznosak, különlegesek – előbb-utóbb lebontják, de szerencsére készülnek katalógusok, jelennek meg alkalmi kiadványok, amelyek megmaradnak, őrzik a képeket, a tárlathoz kapcsolódó tanulmányokat, a szakmai konferenciákon elhangzott előadásokat. A kötetek megvásárolhatók a Miskolci Galéria Városi Művészeti Múzeumban (Rákóczi u. 1.).**

## *Nagybányai festőnők*

Ha a nagybányai művésztelepről, ha nagybányai festőkről esik szó, leginkább csak férfiakról beszélnek, pedig nagyon sok nő is dolgozott itt. Kishonthy Zsolt művészettörténész szerint – nézve az ott született képeket, és tanulmányozva a visszaemlékezéseket, naplót, fotókat – „Nagybányán, a festőkolónián megvalósult a nemek közötti egyenjogúság”. A Miskolci Galériában 2011 márciusában rendezett Nagybányai festőnők című kiállítás képeit elemezve a szakember arra jut: nyoma sincs az úgynevezett nőművészetnek. „E művek nem nőiesek, nem lágyak, nem egyformák, sem tematikájuk, sem a műfajok eloszlása nem mutat olyan meghatározó különbséget, amely a megkülönböztetett nőművészet fogalmát megerősítené. A határozott művészi egyéniség, az egyéni látásmód itt ugyanúgy megmutatkozik, mint a férfiak körében.” A Miskolci Galéria Könyvek sorozatban megjelent kiadványban a nagybányai festőnők képeinek reprodukciói mellett helyet kapott Sümegi György művészettörténész fotókkal illusztrált tanulmánya, és az alkotókat bemutató adattár is.

## *Szalay Lajos és nemzedéktársai*

Az életének utolsó szakaszát Miskolcon töltő Szalay Lajos Kossuth-díjas grafikus születésének centenáriuma alkalmából 2009-ben közös kiállítást rendezett a Magyar Nemzeti Galéria és a Miskolci Galéria Városi Művészeti Múzeum. A Szalay Lajos és nemzedéktársai 1932–1949 című tárlathoz még abban az évben elkészült A magyar rajz fiatal mesterei című kötet, és egy évvel később a folytatás: „A csak a lényegét rajzolta”. A korszak képzőművészetének ez a kis szelete is rendkívül gazdag, a két kiadványban megjelent tanulmányoknak, reprodukcióknak köszönhetően Szalay Lajos korai művei mellett megismerhetjük – többek között – Konecsni György, Vilt Tibor, Hincz Gyula, Tóth Menyhért, Ámos Imre, Szabó Vladimír, Borsos Miklós munkásságának korai szakaszát.

## *Új város épül – Miskolc 1945–1975*

A Miskolci Galéria – mint városi művészeti múzeum – nemcsak a képzőművészeti alkotások kiállítóhelye, de egyben a közös, városi emlékezet tere is. A múltidézésre jó alkalmat adott az Új város épül – Miskolc 1945–1975 című kiállítás is, amelyen a korabeli fotókon kívül szerepeltek azok a tervek és utasítások is, amelyek alapján felépült Miskolc és az „emberarcú szocializmus”. A tárlat ugyan bezárt, de a legtöbb „eredeti darab” a helyén van – legfeljebb már nem művelődési ház, hanem bank, nem párház, hanem kereskedelmi központ, és megújult vagy kegyetlenül lepusztult az egykori panelház. A kiállításához készült kiadványban számtalan érdekes kordokumentum, levéltárban őrzött hivatalos levél, újságcikk kapott helyet, és érdemes elolvasni az építészek visszaemlékezéseit is. Dósa Károly így idézte a múltat: „A párház kapcsán Bodnár elvtárs azt mondta, legyen magasabb, mint a SZOT-székház, neki ez az egy feltétele volt, aztán szidott amiatt, hogy a templom tornyával egy magasságban volt az irodája, és a templom harangjának erős hangja volt, és zengett az irodája, amikor meghúzták. Bodnár Ferenc a megyei tanács első titkára a legnagyobb úr volt”.



## A két Hadobás

Úgy, mint a két Lotti meg a két Bolyai, mégis egészen más-képp: ők nem ikrek és nem apa–fiú, hanem testvérek. Az öcs nagyon iparkodott a báty után, röpké két év után követte őt Ormosbányára, vagyis a létezésbe, megsejtván talán, hogy mennyi munka, elintéznivaló vár rá.

Ha nem tudnám, hogy testvérek, talán el sem hinném, olyannyira különböznek, nem olyanok, mint két tojás. Külsőre. Mert lélekben nagyon is hasonlítanak. Mindketten a közművelődés, a kultúra elkötelezett, fáradhatatlan munkásai, vagy inkább építésvezetők, de ebben a kifejezésben nem a beosztás, a „rang” hangsúlyos, hanem az elkötelezettség, az elhivatottság. Sándor a Szuha-völgy emblematisz személyisége, értékek felfedezője és őrzője, Pál a Bódva-völgyében dettó. Sorsuk, talán nem is véletlenül, keresztezte az enyémet, bár pontosabb vagyok, de mindenképpen költőibb, ha azt mondom: sorsuk kövei beépültek az én sorsom épületébe. Leírhatom hát, hogy kellően elfogult vagyok velük szemben.

Sándorral 1978-ban találkoztam először Rudabányán, ahol akkor a rudabányai Érc- és Ásványbányászati Múzeum ifjú munkatársa volt, amelynek most ifjúi hevülettel és

energiával a vezetője. Legyezgette a hiúságomat, hogy tudt rólam, kezdő, zöldfülű poétáról, és megajándékozott a nemrégiben megjelent első kötetem egy selejt példányával. A könyvből a nyomda ördöge kilopott jó néhány verset, üres lapok sorjázta benne, de az ördög, ha örült, sekély lehetett a kéj, mert én kézírással valamennyi verset pótoltam...

Sándor munkássága igen szerteágazó. Múzeumi munkája mellett az izsófalvi Izsó Miklós Múvelődési Ház és Könyvtár igazgatója, helytörténeti és irodalomtörténeti munkák szerzője, szerkesztője, az Új Hegyvidék című irodalmi és helytörténeti periodika főszerkesztője, amely munka nem csupán szellemi, de anyagi áldozatot is követel tőle. Mondhatom tehát, hogy nem annyira a munkájából, sokkal inkább a munkájának él. Több mint harminc kötet létrejötté fűződik a nevéhez, pátériája múltjának, kulturális kincseinek nincs jobb ismerője. Fölfedez, őriz, értünk munkálkodik.

Páll Szendrőben ismerkedtem meg egy konferencián. A néhai Demjén István vendégei voltunk. Szendrőben élt a korán eltávozott Dobog Béla, s itt született a ragyogó tehetségű, ifjú Korpa Tamás, tájhazánk büszkesége.

Első találkozásunk óta sok víz lefolyt a Bódván, sok szép gesztusát őri hű emlékezetem, barátomnak tudom őt, remélem, nem tiltakozik ez ellen.

Az edelényi Múvelődési Központ, Könyvtár és Múzeum igazgatója, amelynek 1988-tól a munkatársa. Az igazgatói székben olyan emblematisz személyiség ült egykor, mint a szép emlékü Slezsák Imre, a könyvtár alapítója, a hajdani edelényi járás fárosza. Méltó örököse Pál. Érdeklődése és tevékenysége a bátyjához hasonlóan szerteágazó, sokrétű. Tagja például a Magyar Numizmatikai Társaságnak, a Magyar Múzeumi Testületnek, a Kazinczy Ferenc Társaságnak, a B.-A.-Z. Megyei Népművelők Egyesületének, a Kalász László Társaságnak, amely tájhazánk jeles költőjének, Kalász Lászlónak a kultuszát hivatott ápolni. Helytörténeti és irodalmi kiadványokat szerkeszt. Gondos gazdája a szellemi kincseket felsorakoztató Edelényi Füzeteknek, és még sorolhatnám. Róla is elmondhatom, amit fontosabb a bátyjáról, hogy a Bódva-völgye szellemi értékeinek nincs nála jobb ismerője, és hűségesebb őrzője.

Könyvek Edelényből és Edelényről címmel rendhagyó író-olvasó-szerkesztő-kultúraszervező találkozó lesz június 6-án, hétfőn délután 5 órától a II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtárban Miskolcon.

Vendégeink: Hadobás Pál könyvtárvezető és Hadobás Sándor múzeumvezető.

Köszöntőt mond: Fecske Csaba József Attila-díjas költő

## Énekelt irodalom – Huzella Péter előadásában

A zene és az irodalom egy töről fakadt. Nagyon sok vers úgy maradt ránk, hogy jelölték a szerzők, mely dallamra, minek a „nótájára” kell énekelni.

Huzella Péter Kossuth-díjas zeneszerző, énekes a Kaláka együttessel is számtalan megzenésített verset adott elő, de önálló estjeit is leginkább az irodalmi művek ihletik. Az idei könyvhéten, június 4-én, szombaton délután 3 órától a Tudod-e, hol van Garaboncia? című műsorát – Zalán Tibor költővel írt balladáit, valamint egyszemélyes interaktív színházi előadását – mutatja be Miskolcon a II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtárban. A belépés díjtalan.



## Könyvek a múzeumból

A miskolci Herman Ottó Múzeum legutóbb jelent kiadványai közül két tanulmánykötetre hívjuk fel a figyelmet. Az egyik az intézmény tavaly nyugdíjba vonult igazgatója, Veres László 60. születésnapja alkalmából megjelent *Történet – muzeológia* című kötet, a másik pedig az I. Országos Múzeumandragógia Konferencia előadásaiból összeállított kiadvány.

A *Történet – muzeológia* című kötet alcíme (Tanulmányok a múzeumi tudományok köréből a 60 éves Veres László tiszteletére), az ünnepelt színes portréja és az előszó köszöntő sorai után kollégák, tanítványok, barátok tanulmányait tartalmazza a kötet. Mindenki a saját kutatási eredményeit, az általa felkutatott kincseket mutatja be – adja ajándékként – az ünnepeltnek, és persze az olvasónak. A Gyulai Éva és Viga Gyula által szerkesztett kötetben hatvanhat szerző írt – sok más egyéb mellett – a habán kerámiáról, a pincetok-palackokról, a hordón ülő Bacchus ikonográfiájáról, a magyar mesterszók kutatásáról, a képeslapokról – mint történeti dokumentumokról, a miskolci csizmadiákról, a Napóleon-jelenetes tányérsorozatokról...

A *Múzeumandragógia* című kötet egyik szerkesztője, Kurta Mihály a következőképpen határozza meg a fogalmat. „A múzeumandragógia a múzeumok, a muzeális jellegű intézmények, civil közösségek, a kulturális örökség védelmével, őrzésével megbízott szervezetek felnőttképzési, felnőttoktatási, felnőttnevelési tevékenységének lehetőségeit, feltételeit vizsgálja, valamint azokat a törvényszerűségeket igyekszik feltárni, amelyek intézményes vagy intézményen kívüli múzeumi keretek között hatékonyabbá tehetik a felnőtt egyének, a felnőtt közösségek számára „az élet teljes körére kiterjedő” tanulási, öntanulási, képzési, önképzési, személyiségfejlesztési eredményeit.”

A széphalmi Magyar Nyelv Múzeumában 2009 májusában rendezett I. Országos Múzeumandragógia



Konferencián elhangzott előadásokból a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Múzeumi Igazgatóság és a Szentendrei Szabadtéri Múzeum kiadásában jelent meg a *Múzeumandragógia* című kötet. Elsősorban múzeumi szakemberek, művelődésszervezők, kulturaközvetítők számára lehet hasznos a kiadvány, de az egyetemisták, főiskolások is haszonnal forgathatják. Persze éppen az iskolán kívül lenne igazán fontos a szakember tanítása. „Az élethosszig tartó művelődés nemcsak a Föld egészének, hanem az emberi élet értelmének legfontosabb kérdése – fogalmaz Kurta Mihály. – A társadalmi fejlődés motorja a humán erő, maga az ember, de csak akkor, ha céltudatosan műveli magát egész életében. Az emberrel kapcsolatos növekvő elvárások összefüggnek a versenyhelyezettel, a foglalkoztatással, a médiában megjelenő perspektívákkal, a permanens művelés, művelődés, tanulás fontosságának tömeges felismerésével.”

### Gál Halász Anna új regénye, a Gyógyító könnyek

A sajópálfalai Görög Katolikus Egyházközség kiadásában megjelent Gál Halász Anna legújabb kötete, a *Gyógyító könnyek* című regény. A kötet borítóján a híres pálfalai kegykép látható, amelyről feljegyezték, hogy 1717 görög karácsonyától, január 6-tól február 16-ig sírt, véres könnyeket hullatott. A csodának köszönhetően zarándokhely lett Pálfala, azóta is nagyon sokan keresik fel a kegyképet, és ennek a tiszteletnek az újabb bizonyítéka ez a kötet is.

„Gál Halász Anna könyve nem történelmi kutatás eredményeinek bemutatása, sem teológiai elemzés. A saját elképzelése, írói eszközeinek felhasználásával röpi vissza a Rákóczi-szabadságharcot követő évekbe, s lép vissza a mába. Csokorba köti az Istenszülő anyai gondoskodását, a szeretetteljes családi életet és a hivatás fontosságát. S ezzel nemcsak elgondolkodtatja az olvasót, hanem meg is hívja a sajópálfalai kegyképhez, amely neki is immár nagyon fontos lett” – írja a könyv bevezetőjében Papp András görög katolikus egyetemi lelkész.

# Elszakadás – visszatérés

Utry Attila hetedik önálló kötete elé

Utry Attila művészeti oktató, Szabó Lőrinc-díjas irodalomszervező, nyugalmazott főiskolai docens *A nagy elszakadás* című könyvét Kaiser László, a Hungarovox Kiadó igazgatója mutatja be június 7-én, kedden délután fél 5-től Miskolcon a II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtárban. A kötetet a kiadó szavaival ajánljuk az érdeklődők figyelmébe.

„Dr. Utry Attila Jenő (Miskolc, 1949) népművelő, a magyar kultúra lovagja, ny. főiskolai docens, Szabó Lőrinc-díjas író, költő, irodalomszervező három és fél évtizedes munkásságának legfontosabb és legfrissebb műveit adjuk át most ebben a könyvben a Kedves Olvasónak.

Ez a hetedik önálló kötete, mely válogatott- és új verseket, novellákat, előadásokat, 'egyebeket' tartalmaz. A cím lényegében azt sugallja, hogy a nagy elszakadások, szakítások magukban hordozzák a visszatérés, az újrakezdés lehetőségét, sőt fontosságát is. A Szerző szépírói, előadói és hétköznapi gondolatvilágához is közel állnak: a Megváltott Nép szimbólumai, az igazhitű, az egyetemes és a reformer kereszténység tanításai, a mennyei-felebaráti szeretethez való ragaszkodás érzelmi-akarati indíttatásai.”

Utry Attila Jenő:

A NAGY ELSZAKADÁS  
- új és válogatott versek, prózák, előadások -  
HUNGAROVOX KIADÓ  
2011



**Utry Attila eddig megjelent kötetei:** *Kő a nyelv alatt (versek)* Kelet Könyvek Kiadó, DVMOK, Miskolc, 1987; *Megtűrt Kelet (szociográfia)* B.-A.-Z. Megyei Közművelődési és Módszertani Központ, Miskolc, 1990; *Kommunikáció, szociálpszichológia, kultúra* (tanulmányok) Rónai Művelődési Központ, Miskolc, 1994, 1999; *Szellemökológia* (előadások) Mikszáth Kiadó, Tudás-Kultúra-Társadalom sorozat, Budapest, 2004; *Kultúra- és kommunikációelmélet (szöveggyűjtemény, jegyzet)*. Eötvös József Főiskolai Kiadó, Baja, 2007; *Az emberi szellem ökológiája* Bíbor Kiadó, Miskolc, 2009.

II. RÁKÓCZI  
MEGYEI ÉS VÁROSI  
KÖNYVTÁR  
MISKOLC

## Mózes Huba köszöntése

**Mózes Hubát, az irodalomtörténészt, a verstan, az összehasonlító irodalomtudomány, a sajtó- és esztétörténet, a filológia neves kutatóját és tanárát köszöntik 70. születésnapja alkalmával a most megjelent kötetben kollégái, barátai, tanítványai.**

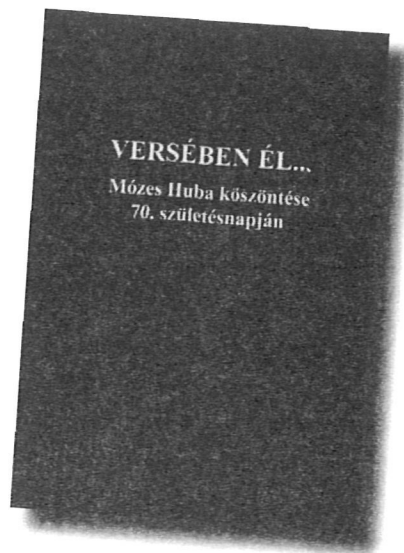
A kötet címe – *Versében él...* – Mózes Huba 2006-ban megjelent verstörténeti könyvére utal, amely azt írja: „A vers egyetemes, nyelvhez kötött emberi megnyilatkozás, és mint ilyen, a nyelvi közösségek életében kiüntetett szerepet játszik... Ha tehát érvényes »Nyelvében él...« kezdetű szólásunk, nem vitatható el a szólás »Versében él...« kezdetű változatának igazságtartalma sem.”

Aligha véletlen, hogy a köszöntő tanulmányok sorát Bertha Zoltán éppen a következő gondolattal indítja: „A magyar megmaradás számos feltételének egyike bizonyosan a nemzetegység morális és spirituális fenntartása vagy helyreállítása. A Trianonban szétszabdalt ország és általában a világban széjjelszóródott magyar nép tudati összetartozása a nemzeti létfolytonosság alapja és evidenciája.”

Mózes Huba következetes munkával sokat tett a magyarság irodalmi, kulturális értékeinek kutatásáért,

ápolásáért. Erről tanúskodik 16 önálló és 2 társszerzős könyve, 21 szerkesztett könyve, harmadfél száznál több rövidebb-hosszabb tanulmánya, közleménye.

A köszöntő kötetben nemcsak miskolci egyetemi kollégái, tanítványai, hanem budapesti, kolozsvári, debreceni, nyíregyházi, egri, marosvásárhelyi, sőt hollandiai, olaszországi és finnországi kollégái, barátai is felsorakoznak egy-egy tanulmánnyal.





# TÁMOP-3.2.4-09/-2010-0006 „Tudásdepó-Expressz”



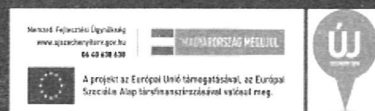
A könyvtári hálózat nem formális és informális képzési szerepének erősítése az élethosszig tartó tanulás érdekében

## „Korszerű könyvtári szolgáltatásokkal az információ, a tudás megszerzéséért és az olvasáskultúra fejlesztéséért Miskolcon és a Sajó-völgyében”

### Kedvezményezettek:

Miskolci Városi Könyvtár és Információs Központ, Miskolc	27.639.664,- Ft
Sajószentpéter Város Önkormányzata, Sajószentpéter	9.839.179,- Ft
Diósgyőri Gimnázium és Városi Pedagógiai Intézet, Miskolc	6.426.199,- Ft
Bartók Béla Művelődési Ház Egyesület, Miskolc	5.936.108,- Ft

**Összesen: 49.841.150,- Ft**



# „Létezik-e olyan ének...”

## A 75 éves Papp Lajos köszöntése



Papp Lajos költő, szerkesztő, újságíró, 1936. április 21-én született Hódmezővásárhelyen. (...)

Első verse 1955-ben jelent meg a *Szolnok Megyei Néplapban*. 1958-tól rendszeresen publikált a szegedi lapokban, majd a *Kortársban*, az *Élet és Irodalomban* stb. 1963-ig a *Délmagyarország*, 1969-ig a *Szegedi Egye-*

*tem* c. újság szerkesztőségében újságíróként dolgozott. 1969 és 1975 között a Miskolcon megjelenő Észak-Magyarország olvasószerkesztője. 1975 tavaszától a *Napjaink* főszerkesztője 1989-ig, a lap megszűnéséig. Nagy érdeme, hogy bevonta a szerkesztőségbe Kalász Lászlót, az akkor Szalonnán élt, istenadta tehetségű, csupaszív embert, segítette *Serfőző Simon*nak, a zagyvarékasi tanyáról indult, Miskolcon otthonra talált költőnek és írónak szabadúszós egzisztenciáját. (...)

Papp Lajos könyvei tudatosan komponált verskötetek. (Nem véletlen, hogy az *Aranyeső* poétikus teljesítménye *Rónay László* elismerését is kivívta.) Gondolatait, igazságait, a jelenségek mögötti összefüggéseket sűrített képsorban, tömör versbeszédben tárja olvasói elé. Kötet-, fejezet- és verscímei kifejezőek: jól eligazítanak bennünket. Világosan kirajzolódik, hogy a költő számára mi és miért fontos. Stílusa tudatosan kimunkált, abban az értelemben is, ahogyan azt Buffon megállapította: „*A stílus maga az ember*” („*Le style c'est l'homme même*”).(...)

Papp Lajosra is érvényes a „*szeretném magam megmutatni*” igénye. Líráját jellegzetes beszédmód, sajátos hang, egyéni látásmód és stílus jellemzi. Érdeme az is, hogy kételyeket legyőzve, hálát tud adni költői hivatásáért, annak szépségéért. Számára az írás szellemi-lelki öröm, másnak szánt, másoknak nyújtott szépség, de titkolt öngazolás is. (...)

Látta, megtapasztalta és megszenvedte a történelmi és az emberi színeváltozásokat, amikor „*bölcs számítgatással*” igyekeztek retusálni származásukat, átformálni arculatukat, elvágni a szülőföldhöz, az útra bocsátó közösséghez kötődő hajszálereket. Ön- és korjellemző vallomása: „*Dús-*

*kál mind a gaz./ A nép világgá széled. / Az igaz meghal.*” (*Haiku*)

Papp Lajos tanulságos költői alkotópályát folytat mindmáig. Embert, jellemet, idegeket próbára tevő életutat futott be. Újraolvasva verseit, érezhető, hogy bennük az önkritika is erőteljesen kirajzolódik: „*eszméink lassan szétszakadtak*”...

Kevesen tudják, hogy az istenített *ratio/ráció* elsődleges jelentése: *számvetés*. A ráció jelentéskörébe tartozik a számbavétel, számvitel, mérlegelés, megfontolás, figyelembevétel, megokolás, bizonyítás, vélemény, nézet, irány, törekvés, viszony, állapot, helyzet.

Elkövetkezett az emberi és költői számvetés, a szembenézés. A tévedések, botlások, bevállása erkölcsi erőt, jogot ad a költőként való felülemelkedésre, a továbblépésre: „*Csak hevültem, ... hittem a vakhit erejében.*” „*Mi marad az ember / nagy akarásából / mi lesz a meggyújtott / sugaras szavakból?*”(…)

Radnóti emlékének ajánlotta *Halálmenet* c. verskötetét. *Appendix* című vallomásában létállapot-összegező tömörséggel fogalmaz: „*Ma már úgy van, hogy süllyedőben / toporgok; mégis, mintha járnék. / Időnként elszárguld fölöttem / egy test nélküli felhő-árnyék.*” A Kék alkonyat költői számadás, Juhász Gyula bensőséges „*gordonka*” hangját is idéző szembesülés, lírai összegezés, költői remeklés:

*Oly közel van az ég! sűrűbb itt a lomb.*

*Ének szállong az áprilisi szélben.*

(...) *Ímhol a kert. Az elmúlás kék világa.*

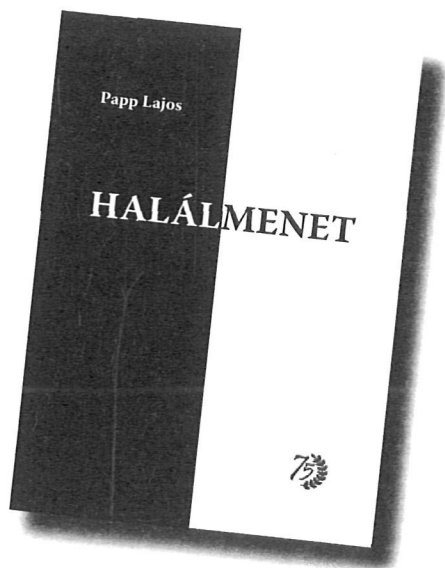
*Mind itt vannak ők, akik már nincsenek.*

*Belőlük sarjad a halottak virága:*

*könnyekkel táplált, élő emlékezet.*

A Miskolcon élő költő jelenlegi státusza: *nyugdíjas irodalmi főszerkesztő*, költőként minimális megjelenési lehetőségekkel, ebből és sok másból fakadó rossz emberi és irodalmi közérzettel... *Mégis! Ad multos annos!* A jubiláns költőnek azt kívánom, hogy még sokáig és sokszor megélhesse a költői ihlet, a kegyelem születésének titkát, átélhesse és alkotássá, verssé formálhassa varázslatos csodáját, *Az Úr érkezésének* poétai evidencia-élményét is: „*Mikor elhagytak, / Mikor a lelkem roskadozva vittem, / Csöndesen és váratlanul / Átölelt az Isten.*” Papp Lajos fájdalmat, kint és örömet kivallató, remekművé formáló *Halálmenet* című verses vallomásait az olvasók értő figyelmébe ajánlom.

Cs. Varga István



## Papp Lajos versei

### HAIKU

Dúskál mind a gaz.  
A nép világgá széled.  
Az igaz meghal.

### KÉK ALKONYAT

Oly közel van az ég! sűrűbb itt a lomb.  
Ének szállong az áprilisi szélben.  
S megtorpan minden átokverte gond  
a kapuban; fejet hajt észrevétlen.  
Ímhol a kert. Az elmúlás kék világa.  
Mind itt vannak ők, akik már nincsenek.  
Belőlük sarjad a halottak virága:  
könnyekkel táplált, élő emlékezet.

Fáradt, rossz szívem elhozott Hozzád,  
kislányom! Halk szó, fehér gyöngyvirág.  
A csöndben, amely minden lélek csendje,  
hogy hátha hallak... S valami imát  
elmormolni, és elmorzsolni újra,  
feltámadásról – hívón s hasztalan.  
Míg elfogy minden órám és reményem.  
És hulló röggé válik majd szavam.

S itt vagy Te is, testetlen lélek-árny.  
Hűséges társam sok volt-utamon.  
Arcoddal fekszem, s arcoddal kelek fel.  
Két élő szemed sugaras oltalom.  
Hányszor hívlak! Kapaszkodom egy kőben.  
De lényed nélkül mit ér a neved?  
Hallani vélem vidám nevetésed,  
sokszor kivívott büntetésemet.

## MA ÉN LESZEK A KŐ

Ma én leszek a kő, a vízbe hulló.  
Gyors gyűrűivel engem kötöz át,  
s lehúz a kék mély; nagy sötétlő zsuruló  
ingatja felém sok-sok ágbogát.

Tengeri füvek ringnak és azurló  
halak suhannak tova, míg magam  
maradok ott; bár szállnék, de a múltó  
időben testem-lelkem fogva van.

Testvéreim! Mi mind, akik itt éltünk,  
a védett partok hűvös öblein,  
hol új szerelem minden új virág.

Halálba hajló szívvel is reméltünk.  
Kihúnyó szemünk esdve szétekint;  
és úgy pereg le rólunk a világ.

## TAVASZI SZÉL

Oly zsongító, akár egy messzi dal.  
És mint a lány, ha reggel frissen ébred:  
Nyújtózó, puha, szerelmes kacaj.  
Itt a tavasz! S az élet újra éled.

Moccan a föld, a víz, a fű, a fák.  
Már telve minden ezer édes neszsel.  
Vidám szél fut a zsenge réten át.  
S táncolva ezüst Hold-sárkányt ereszt fel.

Zsinegén fűre csillag-posta száll.  
Kikeleti szó, föl, a kéklő égnek.  
Lenn körben piros, sárga lángok égnek.

Mámoros lettem Új illatoktól részeg.  
Feléd indul el kezem furcsa, félszeg  
mozdulattal... S táncol velünk a táj.

### HALÁLMENET

Versek 2003-2011

Megjelent a költő 75. születésnapja  
tiszteletére

Miskolci Városi Könyvtár és  
Információs Központ,  
Miskolc, 2011; Terjedelem: 72 oldal;  
Méret: A/5; Kötészet: keménytábla;  
Ára: 1000 Ft  
ISBN 978-963-89137-1-5

# KOROK, KÉPEK, KAMERÁK

## Rendhagyó történetek a fotográfia történetéből

Miskolci Városi Könyvtár és Információs Központ gondozásában megjelent Dömötör Zoltán *Korok, képek, kamerák* című kötete. A családi legendákkal, „embermesékkel” átszőtt különleges technikátörténeti kiadvány szerzője egy rendkívül gazdag, fényképezőgépekből, filmfelvevőkből, fotókból, labor-eszközökből álló gyűjtemény tulajdonosa.

„Idősebb barátaimtól, szüleimtől gyermekkoromban nagyon sokszor hallottam egy-egy megszokott, kedves tárgy kapcsán: 'Ha ez az öreg szekrény, varrógép, kard vagy éppen pipaszurkáló mesélni tudna!' És már kezdődött is az érdekes történet, amit én persze ámulva hallgattam, s onnantól kezdve az a tárgy számomra varázserővel bírt, hiszen megélt különös dolgokat, – meséi vannak. Soha nem gondoltam volna, hogy egyszer majd az én kincseim is titokzatos tárgyakká lesznek, s meséiket nekem kell majd megőriznem és továbbadnom az utódok számára. Felnőtt fejjel tudom, mindennek – ami csak létezik a világon – van története. Ha a fotográfiához kötődő gyűjteményem bármely darabját kézbe veszem, mindegyikhez kapcsolódik valami érdekesség. Van, amelyik történeti ritkaságával kérkedhetne, s van, amelyik magyar vonatkozásai miatt különleges. Természetesen sok olyan masina és kép kelt érzelmeket bennem, amelyek kedves, vidám, vagy éppen édes-bús, netán szomorú emlékeket zárnak magukba némán, arra várva, hogy látványuk másokat is megérintsen, felvidítson, elgondolkodtasson. Amikor a kamerákat fotóztam, és a hozzájuk tartozó meséket megírtam, arra kellett ráébrednem, hogy történeteim összességében szinte a fotográfia teljes fejlődését átfogják, ugyanakkor többet is nyújtanak azzal, hogy emberi kapcsolatok, barátságok és családi titkok, legendák is átszövik ezt a képeskönyvet. Rövidek a történetek, nem kell megijedni tőlük. Mindegyikhez tartozik egy-egy

szép fotó, ezáltal mind-egyik önálló életre kel. Nem muszáj az elején elkezdni olvasni, és a végén sincs slusszpoén. Azt remélem, hogy aki ebbe az albumba belelapozgat, nemcsak gazdagabb lesz egy kis fotótörténeti ismerettel, hanem szívét-lelkét is melengetni képes egyik-másik írásom.”



Dömötör Zoltán 1954. június 18-án született Miskolcon. Okleveles gépészmérnökként és gazdasági mérnökként végzett a Miskolci Egyetem Gépészmérnöki, ill. Közgazdaságtudományi Karán. Posztgraduális képzés keretén belül beszédtechnikai, retorikai ismereteket tanult a BME Mérnöktoábbképző Intézetében Bognár Eleknél, majd 1981–1982-ben elvégezte az Észak-Magyarország című Borsod-Abaúj-Zemplén megyei napilap által szervezett Újságíró Stúdiót is. Miskolci újságokban (A Mi Egyetemünk, Észak-Magyarország, Déli Hírlap) rendszeresen jelentek meg írásai, döntő többségben glosszák és riportok. Műszaki, reáljellegű alapvégzettsége ellenére, vagy talán éppen annak kompenzációjaként már fiatalabb korában is fogékony volt a szépség és a művészetek iránt. Ez a kettősség vezethetett odáig, hogy a könyvespolcait nem porcelánnipekkel, hanem gyönyörű, mives régi fényképezőgépekkel kezdte el díszíteni. Harminc-negyven darab ékeskedett a nappalijában, amikor tudatosodott benne: gyűjti a fényképezőgépeket. Innen már csak egy lépés volt meglátni, megszeretni a filmfelvevőket, film-és diavetítőket, valamint a csodás, szecessziós hátlappal, versóval készült XIX. század végi, XX. század eleji fotográfiákat. Később a laboreszközök és a fotótörténeti könyvek is bekerültek a repertoárba. Külföldi utazásai során mindig szakított időt arra, hogy bővítse gyűjteményét, így alakult ki közel harminc év munkája nyomán a tekintélyes, komplex fotográfia-történeti anyaga. Jelenleg a gyűjteményében található: kb. ezerkettőszáz régi fényképezőgép (utazókamerák, kihuzatos gépek, miniatűrök, boxgépek, sztereo- és polaroideszközök stb.), néhány száz filmfelvevő, filmvetítő és diavetítő, száznál több régi fotós könyv, valamint egy húsz négyzetméteres raktárt megtöltő laboreszköz és egyéb felszerelés. A gyűjtemény különlegessége a világ minden tájáról származó több ezer darab régi vizitkártya és fotográfia az 1850-es évektől a XX. század ötvenes-hatvanas éveig.



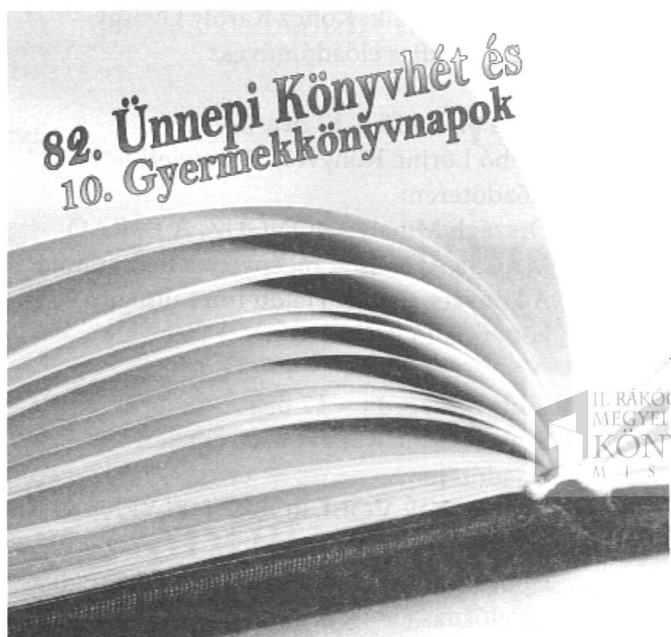
Gépeit optikailag általában saját maga próbálja rendbe hozni, míg a finommechanikai meghibásodások kijavításában többnyire Bredács István miskolci fotóműszerész segítségét veszi igénybe. Mivel ilyen nagy mennyiségű anyag már nem kezelhető rendezettség nélkül, így elkezdte a gépek Kadlubek-katalógus szerinti feldolgozását.

Gyűjtőszennedélyének tárgya az elmúlt években felkeltette néhány kulturális és oktatási intézmény érdeklődését is, így az utóbbi időkben több kiállításon láthaták az érdeklődők a gépek és a képek egy-egy tematikus válogatását.

A gyűjteményt Dömötör Zoltán önálló web-lapon is elkezdte feldolgozni és bemutatni (www.ceramuseum.hu).

## KOROK, KÉPEK, KAMERÁK Rendhagyó történetek a fotográfia történetéből

Miskolci Városi Könyvtár és  
Információs Központ;  
Miskolc, 2011; Terjedelem 144 oldal;  
Méret: 210 x 200 mm, színes, illusztrált;  
Kötészet: Keménytábla;  
Ára: 4200 Ft  
ISBN 978-963-89137-0-8



A MISKOLCI VÁROSI KÖNYVTÁR  
ÉS INFORMÁCIÓS KÖZPONT

tisztelettel meghívja Önt és Barátait

2011. június 2-án, csütörtökön 17 órára,  
Művészetek Háza Dallmayr Kávézójában rendezett

## Gyenes Klára VALAMI SZÉP

című verseskötetének bemutatójára

Bemutatja

**Zs. Papp Ferenc**

irodalmiszervező

Közreműködik:

**Orosz Gábor** népzeneész  
**Ujvári Nóra** versmondó

A kötet az Arcordia Kiadó kiadásában, a Rotary Club – Miskolc-Tapolca támogatásával jelent meg



## Gyenes Klára

A Bódva völgyében, Szendrőben nevelkedett. Edelenyben, az Izsó Miklós Gimnáziumban érettségizett 1988-ban. Párhuzamosan végezte el a miskolci Fáy András Közgazdasági Szakközépiskola gyors- és gépiró szakiskoláját, és az Egri Főegyházmegye hároméves hitoktatói tanfolyamát. A rendszerváltás évétől a katolikus kiadványok között elsőként induló Új Misszió katolikus folyóirat szerkesztőségében dolgozott négy éven át. Foglalkozott újságírással és a szerkesztőségi munka más feladataival is. 1992-ben az Esztergomi Főegyházmegye országos, ifjúsági pályázatán: Mindszenty a katolikus iskolák céljáról témában különdíjat nyert el. A budapesti Pázmány Péter Katolikus Egyetem Hittudományi Főiskolai Karának levelező tagozatán 1998-ban szerzett diplomát.

2002-től két éven át tagja volt a budapesti Lírikusok Irodalmi Műhelynek, 2004 őszétől tagja a Cserhát Művészeti Körnek, verseit Cserhát Irodalmi-díjjal ismerték el. Versei, prózái különböző kulturális kiadványokban jelennek meg. Az írást komoly feladatnak tekinti. Műveiben rögzíteni igyekezik az adott pillanatot. Leginkább az emberi személyiség sokszínűségének kérdéseit foglalkoztatják.



# Ünnepi Könyvhét 2011

A Miskolci Városi Könyvtár és Információs Központ rendezvényei

## 2011. május 26., csütörtök – 15.30 óra

Tompa Mihály Könyvtár  
VERSVILÁGOK VILÁGLÁSA  
Bemutatkozik Cseh Károly költő  
Közreműködik: Ötvös Éva színművész

könyvének bemutatója  
A kötetet bemutatja: Fecske Csaba  
József Attila-díjas költő  
Közreműködik: Koncz Károly György  
Radnóti-díjas előadóművész

## 2011. június 2., csütörtök – 14 óra

Szabó Lőrinc Könyvtár, II. emeleti előadóterem  
A Bíbor Kiadó gondozásában megjelent  
VERSÉBEN ÉL ... Mózes Huba köszöntése  
70. születésnapján című kötet bemutatója

## 2011. június 3., péntek – 16 óra

Szabó Lőrinc Könyvtár, II. emeleti előadóterem  
Kühne Katalin: FÉNNYEL TELI TÉLI SÖTÉT című könyvének bemutatója  
Közreműködik: Koncz Károly György  
Radnóti-díjas előadóművész

## 2011. június 2., csütörtök – 16 óra

Herman Ottó Múzeum, Papszeri épület  
A Miskolci Városi Könyvtár és Információ Központ kiadásában megjelent  
Dömötör Zoltán: KOROK, KÉPEK, KAMERÁK című könyvének bemutatója  
Köszöntőt mond: Viga Gyula, a Herman Ottó Múzeum igazgatóhelyettese  
Bemutatja: Bán András műkritikus, a Miskolci Galéria Városi Művészeti Múzeum igazgatója

## 2011. június 6., hétfő – 17 óra

Szabó Lőrinc Könyvtár II. emeleti előadóterem  
Országh Mihály: MONGÚZ, A FÁRAÓ MACSKÁJA című regényének bemutatója  
A könyvet ajánlja: Hajdu Imre újságíró, könyvkiadó

## 2011. június 2., csütörtök – 17 óra

Művészetek Háza, Dallmayr Kávézó  
Az Accordia Kiadó gondozásában, a Rotary Club – Miskolc-Tapolca támogatásával megjelent  
Gyenes Klára: VALAMI SZÉP című verseskötetének bemutatója  
Bemutatja: Zs. Papp Ferenc irodalomszervező  
Közreműködik: Orosz Gábor népzeneész, Újvári Nóra versmondó

## 2011. június 8., szerda – 17 óra

Szabó Lőrinc Könyvtár, II. emeleti előadóterem  
ROSSZKOR VOLT ROSSZ HELYEN? NEM! MÁRTÍR!  
Dobos Marianne, az idei Szabó Lőrinc-díjas író előadása

## 2011. június 2., csütörtök – 18 óra

Szabó Lőrinc Könyvtár, II. emeleti előadóterem  
A Miskolci Városi Könyvtár és Információ Központ kiadásában megjelent  
Papp Lajos: HALÁLMENTET című

## 2011. június 9., csütörtök – 17 óra

Szabó Lőrinc Könyvtár, II. emeleti előadóterem  
A Felsőmagyarország Kiadó gondozásában megjelent  
Fecske Csaba: A HÚS POGÁNY ÉNEKE című pajzán verseket tartalmazó kötetének bemutatója  
Bemutatja: Filip Gabriella Szabó Lőrinc-díjas szerkesztő  
Közreműködik: Rimai Balázs István versmondó, Koncz Károly György Radnóti-díjas előadóművész

Nemzeti Fejlesztési Ügynökség  
www.ujszechenyiterv.gov.hu  
06 40 638 638



A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.

## A megyei könyvtár vendégei

---

**GRECSÓ KRISZTIÁN** író

Május 30., hétfő 17 óra

**JÓKAI ANNA** író

Június 1., szerda 17 óra

**GYARMATI BÉLA** író

**MIHÁLYI GYŐZŐ** színművész

Június 2., csütörtök 17 óra

**LÁZÁR ZSÓFIA** író

**FALTISZ ALEXANDRA** illusztrátor

Június 3., péntek 14 óra

**HERCZEG MÁRIA** népi játszóház vezető

Június 4., szombat 10–13 óra

**HUZEJLA PÉTER** zeneszerző, énekes

 RÁKÓCZI FERENC  
MEGYEI KÖNYVTÁR  
MISKOLC

Június 4., szombat 15 óra

**HADOBÁS PÁL** könyvtárvezető

**HADOBÁS SÁNDOR** múzeumvezető

Június 6., hétfő 17 óra

**UTRY ATTILA** író, költő

Június 7., kedd 16 óra 30

**LACKFI JÁNOS** költő

**SAJTKUKACZ** zenekar

Június 11., szombat 15 óra

*A programokra a belépés díjtalan.*

---

A Borsod-Abaúj-Zemplén megyei II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár

2011. évi ünnepi könyvheti kiadványa

Szerkesztette: Filip Gabriella, Venyigéné Makrányi Margit

Nyomdai előkészítés: Borkuti Eszter



A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.

**nka**

Nemzeti Kulturális Alap

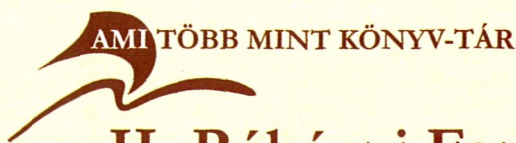
## Vendégek a 82. Ünnepi Könyvhét és a 10. Gyermekkönyvnapok rendezvényein Borsod-Abaúj-Zemplén megye könyvtáraiban

Babay Bernadette  
Bartos Erika  
Csorba Csaba  
Fábián Éva  
Faltisz Alexandra  
Fazekas József  
Fecske Csaba  
Fejős Éva  
Flach Antal  
Gál Halász Anna  
Gömöri László  
Greccsó Krisztián  
Gyarmati Béla  
Hadobás Pál  
Hadobás Sándor  
Hangonyi János  
Herczeg Mária  
Huzella Péter



Jenei László  
Jókai Anna  
Kaiser László  
Kálnay Adél  
Lackfi János  
Lázár Zsófia  
Mihályi Győző  
Nyirkos István  
Polgár István  
Sallai Ferenc  
Serfőző Simon  
Szádeczki Zoltán  
Tacsi Tímea  
Tali Gitta  
Tamás István  
Utry Attila  
Varga Rudolf

Babszem Jankó Gyermekszínház  
Badin Ádám és társulata  
Palánta Gyermek- és Ifjúsági Misszió  
Sajtkukacsz zenekar



**II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár**

3530 Miskolc, Görgey Artúr u. 11. Tel.: 46/503-120; fax: 46/340-448

[www.rfmllib.hu](http://www.rfmllib.hu); [rakoczi@rfmllib.hu](mailto:rakoczi@rfmllib.hu)